

main groups of such records are identified. The first group of records - records made by certain bodies as a result of their professional activities. The second group - records received by ordinary citizens. Considered what information from the investigated records is used by investigative bodies for what purposes. The objects of research, tasks that are solved in the examination of video, audio analysis are considered. The problematic issues that arise during the preparation of materials and appointment of video and audio examinations are analyzed; the ways of their solution are given, in particular, the recommendations on acquaintance with the available materials, preparation of «disputable» records for submission for research, sampling of voice and speech for expert research are given. The paper considers the following forms of samples of oral speech: monologue, dialogue, repetition and reading; peculiarities of obtaining them for solving certain problems. The requirements are given that are put forward to solve the problems of establishing technical conditions and technologies for obtaining video audio recording.

Keywords: *forensic examination of video, audio analysis, phonoscopic examination, disputed recording, samples of voice, samples of oral speech, identification research.*

УДК 343.985

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-290-295

Володимир ПРИЛОВСЬКИЙ®,
доцент кафедри
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

АЛГОРИТМИ ДІЙ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВТЯГНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ У ПРОТИПРАВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Висвітлено деякі аспекти розслідування втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність. Розглядаються алгоритми дій працівників правоохоронних органів у досліджуваній категорії кримінальних проваджень.

Визначено порядок дій уповноважених осіб відповідно до кожної із них. Зокрема, стосовно першої ситуації, зазначено, що вона є найбільш простою. На момент порушення внесення відомостей в ЄРДР очевидні подія втягнення неповнолітнього в протиправну діяльність і спосіб вчинення кримінального правопорушення. Крім того, встановлено особи злочинця і неповнолітнього, втягненого в протиправну діяльність, а також характер взаємин між ними. Відомі обставини скоєння неповнолітнім протиправних дій, а злочинець визнає свою провину і дає правдиві показання.

Ключові слова: *протиправна діяльність, неповнолітній, втягнення, організація, типова слідча ситуація, алгоритм дій, слідча (розираюча) дія.*

Постановка проблеми. Уповноважені особи повинні виконувати свої посадові обов'язки згідно з конкретними обставинами та обстановкою. Загалом, можна сказати, що однією з основоположних наукових категорій для планування та організації досудового розслідування є слідча ситуація. У той же час, втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність характеризується специфічними обставинами, що впливають на алгоритми дій працівників Національної поліції під час виявлення та розслідування вказаних кримінальних правопорушень. Тому вважаємо за необхідне дослідити питання типових слідчих ситуацій при розслідуванні визначеної категорії протиправних діянь.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Вагомий внесок у розвиток типових слідчих ситуацій розслідування зробили такі вчені, як О. Я. Баєв, В. П. Бахін, О. І. Возгрін, А. Ф. Волобуєв, І. Ф. Герасимов, В. А. Журавель, А. В. Іщенко, В. О. Коновалова, В. К. Лисиченко, М. В. Салтевський, В. В. Тищенко, К. О. Чаплинський, Ю. М. Черноус, В. Ю. Шепітько та ін. Але наше дослідження конкретизувало алгоритми дій працівників правоохоронних органів при розслідуванні втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність з огляду на сучасну судово-слідчу практику та позиції науковців.

© Приловський В. В., 2020
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-4490-6301>
k_ksmp@dduvs.in.ua

Метою даної статті є дослідження алгоритмів дій працівників правоохоронних органів при розслідуванні втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність.

Виклад основного матеріалу. Стосовно визначення поняття типової слідчої ситуації, то, наприклад, В. К. Лисиченко і О. В. Батюк формулюють її як сукупність умов, що об'єктивно складаються в процесі розслідування злочинів, утворюють своєрідну обстановку на його певний момент, яка ставить перед слідчим проблему вибору відповідного напрямку подальших дій і прийняття тактичних рішень [8, с. 5]. А вже І. М. Комаров акцентує увагу на тому, що за своїм змістом типові криміналістичні ситуації виступають своєрідними теоретичними моделями, які дозволяють правильно орієнтуватися загалом у тій ситуації, що склалася, та вибирати найбільш характерні для конкретного випадку прийоми та способи розслідування, що забезпечують збирання відсутньої фактичної інформації у справі. У їх основу закладено такі основні показники, як наявність (відсутність) типової вихідної інформації, відомостей про фактичні й інші дані за досудовим провадженням. Тобто вчений вказує на необхідність розкривати зміст криміналістичних ситуацій через визначення їхньої інформаційної структури [6, с. 52].

Найбільш точним ми вважаємо визначення, що надав Л. Я. Драпкін, який сформулював слідчу ситуацію як динамічну інформаційну систему, елементами якої є істотні ознаки й властивості обставин, що мають значення у кримінальній справі, зв'язки, відносини між ними, а також учасниками процесу розслідування, що настали, і передбачувані результати дій сторін [3, с. 28].

Стосовно конкретних кримінальних правопорушень, то, наприклад, М. В. Куратченко на початковому етапі розслідування сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією акцентував на існуванні наступних типових слідчих ситуацій: 1) злочинець (сутенер, повія) відомий, є достатні фактичні дані, які свідчать про конкретні обставини кримінального правопорушення та його причетності до нього; 2) виявлено факт здійснення сутенерства чи втягнення особи в заняття проституцією, злочинець відомий, але доказів для повідомлення про підозру недостатньо; 3) злочинець (сутенер, повія) відомий, наявні матеріальні сліди злочину й очевидці злочинної події, але він переховується від слідства та суду; 4) злочинець невідомий, відсутні матеріальні сліди та очевидці злочину [7, с. 92].

Залежно від характеру первинної інформації, наявної на етапі прийняття рішення про порушення кримінальної справи у справах про втягнення неповнолітнього у вчинення антигромадських дії, А. М. Сажаєв виділяє основні типові ситуації, при яких у первинних матеріалах є достатньо даних, які підтверджують, що злочинна подія мала місце або в них відсутній необхідний обсяг відомостей, вказують на ознаки залучення [12, с. 27].

У свою чергу, А. Р. Ікаєв наголошував на тому, що за умови розслідування втягнення в злочинну діяльність кількох неповнолітніх, необхідно з'ясувати мету, мотиви такого об'єднання, індивідуалізувати роль кожного з учасників групи. Тому, на думку автора, необхідно розглядати такі ситуації, як: 1) неповнолітній не вчинив злочину, до якого його залучав дорослий; 2) неповнолітній реалізував злочинну діяльність, а саме: а) неповнолітній вчинив злочин самостійно; б) неповнолітній вчинив злочин спільно з дорослим; 3) неповнолітній не вчиняв злочин, однак був втягнутий у зайняття пияцтвом, жебрацтвом, азартними іграми [4, с. 11].

А вже К. Ю. Назаренко на початковому етапі розслідування створення та утримання місць розпусти визначила наступні ситуації: а) злочинець відомий, є достатні фактичні дані, що свідчать про конкретні обставини злочину – 24 %; б) злочинець відомий, але доказів недостатньо для повідомлення про підозру – 48 %; в) злочинець відомий, але він переховується від слідства і суду – 16 %; г) злочинець невідомий – 12 % [10, с. 83-84].

Зі свого боку, В. І. Брилев визначив наступні слідчі ситуації: 1) втягнутий неповнолітній вчинив антигромадську дію самостійно; 2) втягнутий неповнолітній вчинив антигромадську дію спільно з іншими неповнолітніми; 3) втягнутий неповнолітній вчинив антигромадську дію спільно з дорослим злочинцем. Врахування специфіки названих вище ситуацій націлює слідчого (дознавача) на висування і перевірку версій про можливе знаходження в оточенні неповнолітнього, що вчинив антигромадську дію, інших осіб (дорослих або неповнолітніх), які можуть бути інформовані про обставини як самого втягнення, так і тієї антигромадської дії, яку вчинив втягнутий неповнолітній [1, с. 207-208].

Доречною вважаємо думку Є. Ю. Буждиганчук, яка на початковому етапі розслідування сутенерства, вчиненого організованою групою (ОГ), виокремлює наступні типові ситуації: а) сутенерів затримано, є достатні фактичні дані, що свідчать про конкретні обставини сутенерства, виявлено структуру ОГ, особу лідера встановлено, більшість членів ОГ співпрацюють зі слідством (18 %); б) злочинців встановлено, наявна певна інформація про обставини злочину, але доказів недостатньо для повідомлення про підозру, члени ОГ відмовляються від дачі показань, висувають неправдиві алібі (47 %); в) наявна інформація про обставини сутенерства, є потерпілий і свідки, зібрано матеріальні сліди злочину, особу сутенера встановлено, але переховується від слідства й суду (26 %); г) наявна обмежена інформація щодо обставин сутенерства, є потерпілий, свідки відсутні, особу сутенера не встановлено (9 %) [2, с. 141].

На основі дослідження матеріалів кримінальних проваджень, нами встановлено, що на початковому етапі розслідування втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність виникають наступні типові слідчі ситуації:

а) особа, яка втягнула неповнолітнього в протиправну діяльність, відома і затримана, є достатня кількість матеріальних й особистісних доказів, що свідчать про конкретні умови злочину, для повідомлення підозри – 15 %;

б) особа, яка втягнула неповнолітнього в протиправну діяльність, відома, але матеріальних та особистісних доказів недостатньо для повідомлення їй про підозру – 52 %;

в) особа, яка втягнула неповнолітнього в протиправну діяльність, відома, є достатня кількість матеріальних та особистісних доказів, але злочинець переховується від правоохоронних органів – 23 %;

г) виявлено факт втягнення неповнолітнього в протиправну діяльність, але особа злочинця не встановлена – 10 %.

Визначено порядок дій уповноважених осіб відповідно до кожної із них. Так, стосовно першої ситуації, то вона є найбільш простою. На момент порушення внесення відомостей в ЄРДР очевидні подія втягнення неповнолітнього в протиправну діяльність і спосіб злочину. Крім того, встановлені особи злочинця і неповнолітнього, втягненого в протиправну діяльність, а також характер взаємин між ними. Відомі обставини скоєння неповнолітнім протиправних дій, а злочинець визнає свою провину і дає правдиві показання.

Таким чином, необхідно лише зафіксувати все вищезазначене відповідними процесуальними діями. Зокрема, матеріальні докази необхідно вилучити під час огляду місця події, провести допити потерпілого та свідків, а також, за необхідності, призначити експертизи. З огляду на зазначене, обов'язковими ЄРД, а також іншими заходами по визначеній слідчій ситуації будуть наступні: 1) огляд місця події; 2) допит неповнолітнього потерпілого, підозрюваного та свідків; 3) освідування неповнолітнього потерпілого та підозрюваного; 4) огляд та доручення до провадження відеозаписів, фотографій, на яких зафіксовані протиправні дії та їх наслідки.

Друга ситуація є типовою для вчинення втягнення неповнолітнього в протиправну діяльність без достатньої кількості свідків і матеріальних доказів. У такій ситуації послідовність дій працівників правоохоронних органів буде такою: 1) огляд місця події; 2) допит свідків.

На думку А. І. Ікаєва, враховуючи об'єктивну сторону втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність, можна виокремити типові обставини, що будуть використовуватися під час розслідування втягнення неповнолітніх окремо у: 1) злочинну діяльність (наявність дорослих підбурювачів чи інших співучасників; існування групи неповнолітніх (можливо, і дорослих), яка здійснила кілька злочинів; наявність фактів неінформування або заздалегідь не обіцяного приховування з боку дорослих (батьків, осіб у яких неповнолітній залишав на зберігання викрадені речі, яким дарував такі речі та ін.); придбання дорослими викраденого неповнолітнім майна і його збут; 2) пияцтво (наявність інформації про: співучасників та осіб, які втягли неповнолітнього в пияцтво; аморальний спосіб життя, якщо це передувало втягненню в злочин; про обставини придбання і вживання спиртного; про причетність втягувачів і залучених до скоєння інших злочинів; наявність свідків пияцтва); 3) заняття жебрацтвом (наявність інформації щодо способів втягнення до жебрацтва; наявність інформації чи є доходи від жебрацтва основним або одним з головних джерел існування даної особи); 4) заняття азартними іграми (є інформація про обставини допуску неповнолітнього в приміщення ігрового закладу; є інформація щодо використання неповнолітнього або за його участі в азартних іграх; є інфор-

мація про вчинення дій групою осіб за попередньою змовою; з витяганням доходу у великому розмірі; особою з використанням свого службового положення [5, с. 124]. На виявлення зазначених обставин й буде направлено всі слідчі (розшукові) дії.

Третя ситуація характеризується зникненням злочинця з місця події та відсутністю достатньої кількості інформації. У цьому випадку обов'язково необхідно реалізувати тактичну операцію «Розшук злочинця». Вказана операція включає ряд заходів. Зокрема, одна група вчених (Б. В. Волженкін, С. К. Пітерцев, В. В. Шиманський) до них відносять: огляд місця події, допит свідків, потерпілих, обшук, впізнання, а також проведення оперативно-розшукових заходів (переслідування по «гарячих» слідах, організація спостереження за місцями ймовірної появи злочинця, блокування парків відпочинку та інших місць, де ймовірніше за все він може переховуватися; використання для розшуку криміналістичних обліків та інформаційно-довідникових систем органів внутрішніх справ; залучення до розшуку громадськості) [11, с. 15].

Крім того, ми поділяємо позицію В. О. Малярової, яка з приводу розшуку злочинців включає послідовне вирішення таких завдань:

- виявлення джерел інформації про ознаки злочинця, якого розшуковують;
- побудова гіпотетичної моделі злочинця (особи, яка розшукується) та встановлення його належності до: а) широкої сукупності (класу) осіб за загальними ознаками; б) вузької сукупності (групи) осіб за окремими ознаками;
- встановлення обмеженої, кількісно визначеної групи осіб, що перевіряються;
- встановлення особи, що перевіряється, тобто особи, яка згідно з обставинами справи може бути злочинцем, що розшукується, та при необхідності отримання від неї зразків для експертизи, згідно зі ст. 245 КПК України;
- ідентифікація конкретної особи;
- встановлення особи злочинця, який розшукується [9, с. 131].

У четвертій ситуації виявлено факт втягнення неповнолітнього в протиправну діяльність, але особа злочинця не встановлена. Тому у даному випадку необхідно зібрати максимум орієнтуючої інформації: записи відеокамер з різних об'єктів, що розташовані неподалік від місця події, дані про діяльність у цьому районі груп неповнолітніх осіб різного спрямування тощо.

З цього приводу В. І. Брилев доречно вказує на неочевидну подію кримінального правопорушення. Адже є вкрай мізерна інформація (найчастіше сигнального характеру) про можливе втягнення неповнолітнього у вчинення антигромадських дій, а також про ознаки вчинення неповнолітнім антигромадських дій, які він міг зробити самостійно або спільно з дорослим; є протидія кримінальним переслідуванням [1, с. 207].

Серед слідчих (розшукових) дій, які у будь-якому випадку доцільно якнайшвидше проводити, будуть наступні: 1) огляд місця події; 2) встановлення та допит свідків; 3) призначення експертиз, необхідних для встановлення окремих обставин кримінального правопорушення.

Висновок. Підсумовуючи вищенаведене, зазначимо, що однією з основоположних наукових категорій для планування та організації досудового розслідування є слідча ситуація. На основі дослідження матеріалів кримінальних проваджень, нами встановлено, що на початковому етапі розслідування втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність виникають наступні типові слідчі ситуації: а) особа, яка втягнула неповнолітнього в протиправну діяльність, відома та затримана, є достатня кількість матеріальних та особистісних доказів, що свідчать про конкретні умови кримінального правопорушення, для повідомлення підозри; б) особа, яка втягнула неповнолітнього в протиправну діяльність, відома, але матеріальних та особистісних доказів недостатньо для повідомлення їй про підозру; в) особа, яка втягнула неповнолітнього в протиправну діяльність, відома, є достатня кількість матеріальних та особистісних доказів, але злочинець переховується від правоохоронних органів; г) виявлено факт втягнення неповнолітнього в протиправну діяльність, але особа злочинця не встановлена. Визначено порядок дій уповноважених осіб відповідно до кожної із них.

Список використаної літератури

1. Брылев В. И. Типичные следственные ситуации по делам о вовлечении несовершеннолетнего в совершение антиобщественных действий. *Общество и право*. 2012. № 1 (38). С. 204–209.
2. Буждиганчук С. Ю. До питання типових слідчих ситуацій при розслідуванні сутенерства, вчиненого організованою групою. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 2 (23). Том 3.

С. 283–287.

3. Драпкин Л. Я. Понятие и классификация следственных ситуаций. *Следственные ситуации и раскрытие преступлений*: Сб. науч. тр. 1975. Вып. 41. С. 27–29.

4. Ікаєв А. Р. Розслідування втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність. Автореф. дис. на зд. наук. ст. к.ю.н. за спец. 12.00.09. ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна академія управління персоналом». Київ. 2020. 20 с.

5. Ікаєв А. Р. Типові слідчі ситуації розслідування втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність. *Держава та регіони*. 2020. № 1 (67) том 2. С. 122–126.

6. Комаров И. М. Криминалистические операции и криминалистическая характеристика раскрытия, расследования и предотвращения преступлений. *Известия Алтайского государственного университета*. 2003. № 2. С. 51–56.

7. Куратченко М. В. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів при розслідуванні сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією. *Науковий вісник Дніпропетровського держ. ун-ту внутрішніх справ: зб. наук. праць*. 2017. № 2. С. 227–234.

8. Лисиченко В. К. Следственная ситуация и ее значение в криминалистике и следственной практике / В. К. Лисиченко, О. В. Батюк. *Криминалистика и судебная экспертиза*. 1988. Вып. 36. С. 4–9.

9. Малярова В. О. Тактико-криміналістичні та процесуальні основи пошуку та затримання злочинця : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2005. 238 с.

10. Назаренко К. Ю. Методика розслідування злочинів, пов'язаних зі створенням або утриманням місць розпусти і звідництвом : монографія / Назаренко Катерина Юріївна. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 190 с.

11. Расследование дел о хулиганстве: лекция. Волженкин Б. В., Питерцев С. К., Шиманский В. В. Л., 1980. 30 с.

12. Сажаев А. М. Методика расследования вовлечения несовершеннолетних в совершение антиобщественных действий: учебное пособие. Омск: Омская академия МВД России, 2004. 148 с.

Надійшла до редакції 05.12.2020

References

1. Brylev V. Y. (2012). Typychnye sledstvennyye sytuatsyy po delam o вовлечену nesovershennoletneho v sovershenye antyobshchestvennykh deistviy. *Obshchestvo yu pravo*. № 1 (38). 204–209. [in Ukr.].

2. Buzhdyhanchuk Ye.Iu. (2018). Do pytannia typovykh slidchykh sytuatsii pry rozsliduvanni sutenerstva, vchynenoho orhanizovanoiu hrupoiu. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. Vypusk 2 (23). Tom 3. 283–287. [in Ukr.].

3. Drapkyn L. Ya. (1975). Poniatyie y klasyfykatsyia sledstvennykh sytuatsyi. *Sledstvennyye sytuatsyy y raskrytye prestupleniy*: Sb. nauch. tr. Vyp. 27-29. [in Ukr.].

4. Ikaiev A. R. (2020). Rozsliduvannia vtiahnennia nepovnlitnikh u zlochyynu diialnist. Avtoref. dys. na zd. nauk. st. k.iu.n. za spets. 12.00.09. PrAT «Vyshchyi navchalnyi zaklad «Mizhrehionalna akademiia upravlinnia personalom». Kyiv. 20. [in Ukr.].

5. Ikaiev A. R. (2020). Typovi slidchi sytuatsii rozsliduvannia vtiahnennia nepovnlitnikh u zlochyynu diialnist. *Derzhava ta rehiony*. № 1 (67) tom 2. 122–126. [in Ukr.].

6. Komarov Y. M. (2003). Krymynalystycheskye operatsyy y krymynalystycheskaia kharakterystyka raskrytyia, rassledovaniya y predotvrashcheniya prestupleniy. *Yzvestyia Altaiskoho hosudarstvennoho unyversyteta*. № 2. 51-56. [in Ukr.].

7. Kuratchenko M.V. (2017). Osoblyvosti vzaiemodii slidchykh ta operatyvnykh pidrozdiliv pry rozsliduvanni sutenerstva ta vtiahnennia osoby v zaniattia prostytutsiieiu. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzh. un-tu vntrishnikh sprav: zb. nauk. prats*. № 2. 227-234. [in Ukr.].

8. Lysychenko V. K., Batiuk O. V. (1988). Sledstvennaia sytuatsyia y ee znachenye v krymynalystyke y sledstvennoi praktyke . *Krymynalystyka y sudebnaia ekspertyza*. Vyp. 36. 4-9. [in Ukr.].

9. Maliarova V.O. (2005). Taktyko-kryminalistychni ta protsesualni osnovy poshuku ta zatrymannia zlochyntsia : dys. kand. yuryd. nauk ; 12.00.09 / Nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv, 238. [in Ukr.].

10. Nazarenko K. Yu. (2017). Metodyka rozsliduvannia zlochyniv, poviazanykh zi stvorenniam abo utrymanniam mistis rozpusty i zvidnytstvom : monohrafiia. Dnipro: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav; Lira LTD, 190. [in Ukr.].

11. Volzhenkyn B.V., Pyttertsev S.K., Shymanskyi V.V. (1980). Rassledovaniye del o khuliganstve: lektsyya. L., 30 s. [in Russ.].

12. Sazhaev A.M. (2004). Metodyka rassledovaniya вовлечену nesovershennoletnykh v sovershenye antyobshchestvennykh deistviy: uchebnoe posobyie. Омск: Омская академия МВД Рос-сии, 148. [in Russ.].

SUMMARY

Volodymyr V. Prylovskyy. Algorithms of actions of law enforcement officers during the investigation of the involvement of minors in illegal activities. The scientific article is devoted to covering some aspects of the investigation of the involvement of minors in illegal activities. Algorithms of actions of law enforcement officers in the studied category of criminal proceedings are considered.

It is stated that the relevant authorized persons must perform their duties according to the specific circumstances and circumstances. In general, we can say that one of the fundamental scientific categories for planning and organizing a pre-trial investigation is the investigative situation. At the same time, the involvement of minors in illegal activities is characterized by specific circumstances that affect the algorithms of actions of the National Police during the detection and investigation of these criminal offenses.

It is determined that at the initial stage of the investigation of involvement of minors in illegal activities, the following typical investigative situations arise: a) the person who involved a minor in illegal activities is known and detained, there is sufficient material and personal evidence reports of suspicion; b) the person who involved the minor in the illegal activity is known, but the material and personal evidence is not sufficient to inform him of the suspicion; c) the person who involved the juvenile in illegal activities is known to have a sufficient amount of material and personal evidence, but the offender is hiding from law enforcement agencies; d) the fact of involvement of the juvenile in illegal activity is revealed, but the identity of the criminal isn't established.

The order of actions of the authorized persons according to each of them is defined. In particular, with regard to the first situation, it is stated that it is the simplest. At the moment of violation of entering information into the URPI, the event of involvement of a minor in illegal activities and the manner of committing a criminal offense are obvious. In addition, the identity of the offender and the juvenile involved in illegal activities, as well as the nature of the relationship between them. The circumstances of the juvenile's illegal actions are known, and the offender admits his guilt and gives truthful testimony.

Key words: *illegal activity, juvenile, involvement, organization, typical investigative situation, algorithm of actions, investigative (search) action.*

УДК 343.97

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-295-299

Єгор ШАРАЙ©
завідувач сектору
(Державний науково-дослідний
експертно-криміналістичний
центр МВС України)

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МВС УКРАЇНИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Розглянуто стан наукових досліджень залучення працівників Експертної служби МВС України до досудового розслідування для розширення та поглиблення наукових досліджень в галузі судово-експертної діяльності. Здійснено комплексний аналіз та узагальнення науково-теоретичного матеріалу та формулювання відповідних висновків. Наголошено, що аналіз окремих наукових досліджень, здійснених у формі докторських, кандидатських дисертацій, монографій, низки наукових статей, навчально-методичних матеріалів дозволяє зробити висновок про те, що питання взаємодії експертів зі слідчими, оперативними працівниками, захисниками, використання ними спеціальних знань у своїй діяльності, а також залучення працівників Експертної служби МВС України до досудового розслідування в умовах сучасного кримінального процесу становлять інтерес для багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, практиків. Констатовано, що подальший розвиток науки криміналістики і кримінального процесу сприяє розширенню та поглибленню наукових положень щодо інституту залучення експерта до досудового розслідування; організаційно-методичного та інформаційного забезпечення діяльності експертів, слідчих, співробітників оперативних підрозділів та прокурорів.

Ключові слова: *експерт, Експертна служба МВС України, досудове розслідування, взаємодія, залучення працівників Експертної служби МВС України, наукові дослідження.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку для України, як і для інших країн, серйозною проблемою є ефективна протидія злочинності. Науковці та практики однак стають в тому, що *глобальна система судово-експертної діяльності тримається на трьох китах, а саме: активна науково-дослідна, науково-методична робота і безпосередньо проведення судових експертиз.* Ці взаємопов'язані три компоненти створюють фундамент світу судової експертизи. Розширення та поглиблення наукових досліджень у

© Шарай Є. В., 2020

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3932-3435>

sharayegor@gmail.com